

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniki prostori:
2667 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:
2667 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

TO-YEAR XXVI

Chicago, Ill., torek, 19. decembra (December 19), 1933.

Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 247

Komentarji

Barikade v Španiji. — Telefraf. telefon in radio v Ameriki

Pred dobrim tednom so imeli v Španiji "revolucijo", kar so povzročili sindikalisti in anarhisti. Sindikalisti so posebej struja, ki zametava politično akcijo in se opira samo na "direktno akcijo". Ta struja je najmočnejša v Španiji in Barcelona je njeno središče; tudi v Franciji je nekaj tega gibanja in predvsem je bilo tudi v Italiji. Ameriški tip, ki je najbolj soroden sindikalistom v južnozpadni Evropi, so I. W. W.

Španski sindikalisti so zaključili, da je zdaj ugoden moment "direktno akcijo" in oklicali so generalni štrajk ter začeli mečati bombe. Generalnega štrajka ni bilo, ker so se odzvale le sindikalistične unije, ki v splošnem delavskem gibanju v Španiji ne štejejo dosti. Vendar so sindikalisti in njih zavezniki anarhisti izvali precej nemirov in krutih krvavih spopadov s policijo in vojaštvom. Dosegli so, da je bilo okrog sto oseb ubitih, več ranjenih in več tisoč aretiranih. To je ves rezultat sindikalistične "revolucije" v španski državi.

Vest se glasi, da so sindikalisti postavili barikade na ulicah Barceloni, toda vojaški tanki so barikade enostavno pogazali kakor pogazijo železni valjar železne žakije. To dokazuje, kako so sindikalisti napredni in kako vedo o moderni vojaški tehniki; še vedno žive v dobi francoske revolucije in pariške komune, ko so barikade nekaj drugega.

Doba barikad je že davno za nami. Barikade so danes — sprile tankov in bomb iz letal v zraku — otroška igrača in smrtne past za reveže, ki se tam zberejo voditelji pa, ki še vedno sanjajo o "izmagi na barikadah", in bedasta deca, ki bi morala imeti varuhe. Kdor hoče danes izvesti nasilno revolucijo, si mora nabaviti aeroplane, tanke s puščicami in topove, da bo kos sodobni armadi.

... ..

Zadnje čase so poročali iz Washingtona, da Rooseveltova administracija pripravlja načrt reorganiziranja ameriškega telekomunikacij; brzojava, telefona, radia in kablov. Vsa ta sredstva, ki so danes privatna, namerava vlada spojiti v eno monopol in jih pritegniti pod svojo kontrolo. Kongres, ki je z rednim zborovanjem po zimskem letu, se bo ukvarjal s tem predmetom.

Če pride do tega, da kongres tak načrt, bo to nedvomno velik korak naprej. Amerika namenda edina dežela na svetu, ki prepušča ogromen sistem svojih komunikacij — izvenšiški poštne — privatnim družbam; vse te službe posedujejo in same upravljajo v zvezi s pošto silne telegrafa, telefona, transatlantskih kablov in radia. Tudi Amerika bi lahko spojila vsa ta sredstva pod eno vrhovno upravo in s tem bi odpravila celo vrsto privatnih in drago plačanih služb. Ker bi odpravila konkurenco in druge potratnosti pri obratovanju, bi lahko znižala cene in še bi dovolj ostalo, da bi bili nameščenci dostojno plačani in bi bila točna in dobra služba.

Razume se, da vladna kontrola je prvi korak, ki mora voditi v vladno lastništvo. Da se je Roosevelt odločil za ta korak, je novo znamenje, da je Amerika prišla na pot državnega kapitalizma. Predno pa to doseže, bo morala preživeti najbešnejši boj s privatnimi interesi.

Kaznovan zaradi piketiranja

New Haven, Conn. — R. Morse, profesor na Yale univerzi, je bil aretiran in obsojen na plačitev kazni \$25, ker se je pridružil študentskim stavkarjem pri piketiranju tovarne.

ZASLIŠANJE GLEDENAVIJANJA CEN ODGODENO

Administrator Johnson je s tem ugodil trgovcem. — Rdeče zastave na ameriških parnikih

Washington, D. C. — (FP) — General Johnson je spet odgodil zaslišanje glede navijanja cen, da tako potolaži trgovce, ki so zagnali velikanski hrup, da bi zaslišanje in preiskava navijanja cen v tem času kvarno vplivala na prodajo blaga pred prazniki. Johnson je naznanil, da se zaslišanje otvori v prvih dneh prihodnjega meseca.

Velebiznis se pripravlja na odločen napad na Niro, ko se snide kongres v svojem zasedanju. Iz izjav, ki jih dajejo lobisti velebiznisa, je razvidno, da bodo napirali svoje topove proti delavski klavzuli industrijskega zakona, ki daje delavcem pravico organiziranja v svojih unijah in kolektivnega pogajanja. Velebiznis se strinja z določbami industrijskega zakona, ki ščitijo njegove interese, odklanja pa pogajanja z delavskimi unijami.

Kljub veliki opoziciji proti unijam, organizatorične kampanje izkazujejo uspehe. Mednarodna asociacija strojnikov na primer pridobi povprečno tisoč novih članov na teden. Slične uspehe beležijo tudi druge unije.

V poučenih krogih so se pričele širiti govorice, da bo senator Wagner resigniral kot načelnik vladnega delavskega odbora. Njegovo pozicijo bo baje dobil W. Jett Lauck, ekonomski svetovalec United Mine Workers unije, ki se navdušuje za "ekonomsko demokracijo." O Wagnerju pravijo, da ni dovolj odločno nastopil proti korporacijam, ki so odprto izzvale avtoriteto njegovega odbora.

Ameriška bojna mornarica je zaposlena s kupovanjem rdečih zastav, dočim se njeni godbeniki, med temi tudi slovitva mornariška godba, uče igranja "Internationale." Vse to radi tega, ker sta Amerika in Sovjetska unija priznali druga drugo in sedaj uljudnost zahteva, da ameriške bojne ladje razobesijo rdeče zastave in igrajo sovjetsko himno, kadar se nahajajo v ruskih vodah in pri oficijelnih funkcijah.

Delavci pri javnih projektih groze s stavko

Dallas, Tex. — Delavci, ki so uposleni pri javnih projektih, katere financira federalna vlada, so zagrozili s stavko, ako takoj ne dobe zvišanje minimalne plače na 40 centov na uro. Sedaj prejema jo le 35 centov.

Izbruhnila je tudi stavka ometačev, ki so bili uposleni pri gradnji nekega hotela. Ometačem so se pridružili tudi neizurjeni delavci. Ometači zahtevajo zvišanje mezde za 20 odstotkov, neizurjeni delavci pa hočejo imeti \$3.40 za osem ur dela.

Ometači so prejeli le \$5.50 na dan, dočim je bila plača pred krizo \$14 na dan.

Sovjetska Rusija povečala budget

Moskva, 18. dec. — Izdatki sovjetske vlade za prihodnje leto so postavljeni na 45 milijard rubljev. V tem letu so bili 35 milijard in niso le kriti z dohodki, temveč je preostanek v blagajni. Sovjetska vlada je v tem letu izplačala 400 milijonov rubljev v zlatu na račun svojih obveznosti v tujezemstvu.

Papež znižal plače

Vatikan, 18. dec. — Papež Pij je odredil znižanje rednih plač vsem uslužbencem kakor tudi nižji duhovščini, škofom in kardinalom v Vatikanem mestu in Rimu od 10 do 15 odstotkov. Višji cerkveni služabniki, ki imajo do 100,000 lir letne plače, so posebno prizadeti.

Nova stavka na antracitu

Rudarji zahtevajo izenačenje dela v premogovnikih. — Nova unija napreduje

Tamaqua, Pa. — (FP) — Teden dni je izbruhnila nova stavka na polju trdega premoga. Nad osem tisoč rudarjev je pustilo delo pri Lehigh Coal & Navigation Co. Stavkarji zahtevajo izenačenje dela v premogovnikih te družbe, toda operatorji nočejo o tem ničesar slišati. Njihov argument je, da bi izenačenje dela ruiniralo njihov biznis.

Ta zahteva rudarjev je deloma tudi odgovorna za zastoj zaslišanj glede pravilnika za industrijo trdega premoga v Washingtonu. The United Mine Workers of America kakor tudi United Anthracite Miners of Pennsylvania podpirata zahteve stavkarjev glede izenačenja dela v premogovnikih. Slednja je nova unija, ki je bila ustanovljena proti Lewisovi pred nekaj meseci. Obe sta tudi v aktivni agitaciji za skrajšanje delovnega tedna na antracitu na 30 ur.

Več tisoč rudarjev je bilo vrženih v brezposelnost v zadnjih petih letih in mnogo rudarske nasebine so propadle vsled tega, ker velike premogovne družbe operirajo le tiste premogovnike, ki jim donajajo velike profite. To je glavni vzrok nepokoja na antracitu, ki se očituje v stavkah.

Komunistični izgredi v Chicagu

Chicago. — V nedeljo popoldne je 3000 Ukrajincev v narodni noši paradiralo v protestu proti sovjetski Rusiji po W. Madison ulici na zapadni strani mesta. V bližini Hermitage ave. je pa več sto komunistov napadlo Ukrajince in v bitki, v kateri je letela opeka, steklenice, gnila jajca in treskali količki po glavah, je bilo okrog sto oseb ranjenih; 19 oseb so odvedli v bolnišnico. Policija je ustavila izgrede in prišla deset moških in eno žensko ter jih odvedla v zapor.

Fašisti v Nemčiji s silo krstijo otroke komunistov

Berlin, 18. dec. — Pod kontrolo nacijskih udarnikov je bil večer izvršen masni krst 151 otrok od šestega do štirinajstega leta iz bivše komunistične nasebine v Osterkirehi. Trije pastori so vodili obred.

KONZUMENTJE ZAHTEVAJO PROTEKCIJO

Na svoji konferenci v Washingtonu so sprejeli resolucije proti navijanju cen

Washington, D. C. — (FP) — Organizacije konzumentov so na svoji konferenci v tem mestu obdržale federalno vlado, da ne nudi zadostne zaščite konzumentom pred oderuhi, ki izrabljajo obstoječo situacijo za navijanje cen življenjskim potrebščinam.

Na konferenci je nastopil med drugimi govorniki tudi tajnik zveznega poljedelskega departamenta Wallace. V svojem govoru je bil zelo previden, vendar pa je priznal, da zahteve po zvišanju carinskih tarif prihajajo od grup, ki predstavljajo posebne privilegije in tvorijo neznatni del prebivalstva. Njegove besede so izzvale protest, češ, da se administracija ne zmeni za konzumente in da NRA in AAA še nista podvzeli nobene odločne akcije proti oderuhom. Na konferenci je bilo sprejetih več resolucij glede potrebe vladne protekcije konzumentov. Vsebovale so zahteve, da kongres v prihodnjem zasedanju ustvari nov vladni departament in načelnik tega departamenta naj bi bil član predsednikovega kabineta in kot tak protektiral interese konzumentov.

Dalje je konferenca zahtevala reprezentacijo v pokrajinskih odborih, ki izvajajo določbe industrijskih pravilnikov; ukinjenje cenzure časopisja in radia, kar onemogoča kritiziranje politike NRA in pospeševanja posebnih monopolov preko zveznega trgovinskega departamenta. Konzumentje in njihove organizacije ne morejo valed te cenzure uspešno pobijati bizniških interesov, ki določajo cene produktom in žanjejo velike profite.

"Konzumentje", zaključuje neka resolucija, "morajo biti na straži, da ustavijo smer, ki vodi v industrijske monopole in fašistične organizacije, katere se hočejo ukoreniniti v našem industrijskem sistemu."

Nemčija in Italija korakata skupaj!

Sporazum dosežen med Hitlerjem in Mussolinijem glede Lige narodov, razorožitvene konference in Avstrije. Tako poroča Goering v Berlinu. — Katoliški "šturmarji" na Dunaju in avstrijski fašisti v objemu, da obnove "sveto rimsko cesarstvo"

Berlin, 18. dec. — Hermann Wilhelm Goering, pruski premier in Hitlerjev minister aviacije, je večer izjavil, da sta se Nemčija in Italija sporazumeli in danes sta "tesnejše skupaj kakor sta bili kdaj prej".

Sporazum, ki ga je naznanil Goering, je bil dosežen zadnje dni, ko je Mussolinijev zastopnik Suvich obiskal Berlin in tajno konferiral s Hitlerjem. Vsekakor se sporazum tiče reformiranja Lige narodov, razorožitvene akcije in drugih važnih problemov. Iz Goeringove izjave je soditi, da sta se Mussolini in Hitler sporazumela tudi glede bodočnosti avstrijske republike. Da li je Mussolini obrnil hrbet avstrijskemu diktatorju Dollfusovi in prepustil Avstrijo Hitlerju, še ni definitivno znano, vendar bi se dalo sklepati nekaj takega.

Hitler se je odločil, da ponudi nenapadalni pakt vsem svojim sosedom, sploh vsem deželam v Evropi, ki hočejo ta pakt, razen — Sovjetske unije.

Dunaj, 18. dec. — Kurt Schuschnigg, justični minister v Dollfusovi avstrijski vladi in organizator katoliških napadnih čet je večer objavil v oficijelnem glasilu vlade program svoje "katoliške akcije". Med vrticami tega programa se lahko čita, da cilj "katoliške akcije" je obnove habzburške monarhije, odprto je pa rečeno, da organizacija katoliških napadnikov, ki je vojaško trenirana, ima za svoj cilj obnovo "svetega rimskega cesarstva v moderni obliki (-!), ki se mora raztezati izven današnjih meja avstrijske republike".

Pred nekaj dnevi je bilo poročano, da je namen katoliških "šturmarjev", da se združijo s "heimwehrovc", avstrijskimi fašisti. Na Dollfusa je bil ponovno narejen močan pritisk, naj odstavi socialistično upravo Dunaja in podvrže dunajsko občino federalnemu komisarju, socialistično stranko naj pa razpusti.

Poslovanje NOLA ustavljeno v državi Illinois

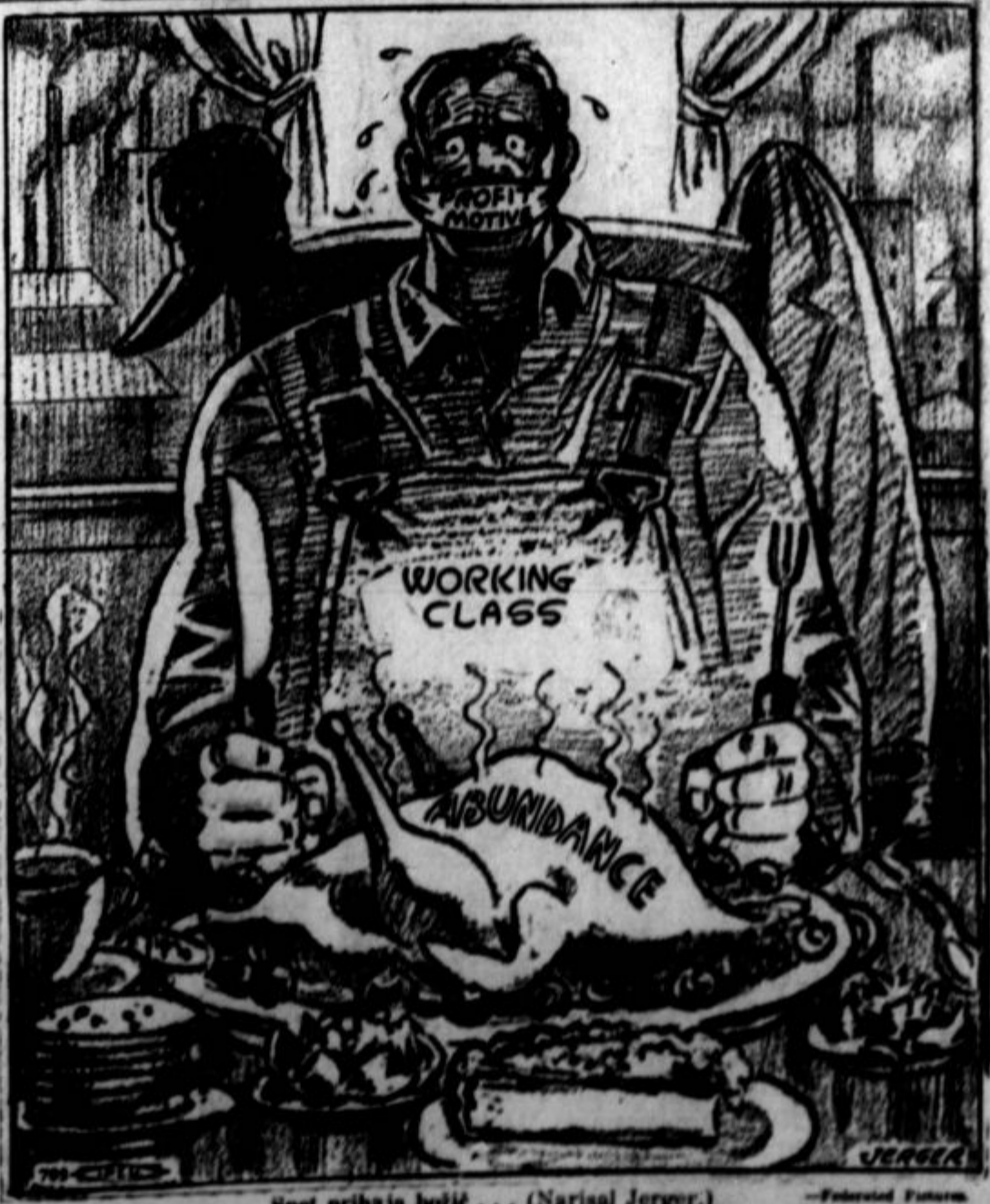
Nadaljnja posojila Home Loan korporacije morajo čakati, da vlada početi graft

Chicago. — Illinoiska divizija federalne Home Owners' Loan korporacije, ki daje posojila na hiše zadoženih malih posestnikov, je v procesu drastične vladne preiskave na obtožbo korupcije. Glavni urad Illinoiske divizije je v Chicagu in zadnje sobote je tja dospela odredba iz Washingtona, da mora prenehati vse poslovanje v čikaškem uradu, dokler ne bo preiskava zaključena. Vsa posojila, ki so v teku izvršitve, morajo počakati.

William G. Donne, upravitelj Illinoiske divizije HOLC, se nahaja v Washingtonu, kamor je bil poklican na zagovor še zadnji teden. Donne je obdožen, da je svojo divizijo vladne korporacije pretvoril v torišče raketirstva. Donne je lokalni demokratski voditelj, predsednik demokratskega kluba 8. warda.

NRA dovolila podaljšanje delovnik za sestavo inventarjev

Washington, D. C. — Johnson, direktor NRA, je dovolil delodajalcem, da smejo v zadnjih dveh tednih v decembru obdržati toliko delavcev, kolikor je potrebno, na delu več ur, kolikor določa pravilnik, z namenom, da lahko sestavijo inventar ob koncu leta.

Spet prihaja božič... (Narsaal Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
 MASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
 NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Organ of and published by the Slovene
 National Health Society

Narodna: za Zdravico drkava (sven Chi-
 cago) in Kanado \$6.00 na leto, \$2.00 na pol
 leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cincin
 \$7.50 na leto, \$2.75 na pol leta; za ino-
 vatorstvo \$9.00.
 Subscription rates for the United States
 (except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
 Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign
 countries \$9.00 per year.

Čena glazov po dogovoru. Rokopisi se ne
 vračajo.
 Advertising rates on agreement. Manu-
 scripts will not be returned.

Naslov za vas, kar ima stih s listom:
PROSVETA
 2627-29 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Domač drobiž

Zrtev raka

Grosby, Minn. — Raku je po-
 dlegel Dan Obradović, star 45 let,
 ki zapuška ženo in štiri sinove.
 — Slovenka Neža Mežnar se je
 poročila s Hrvatom Štefanom
 Dominom.

Ponesrečen deček

Chicago. — Paul Starčević,
 10125 Hoxie ave., star 14 let, je
 v nedeljo izgubil desno oko, ko je
 z drugimi dečki igral Indijan-
 ce in cowboje na praznem stav-
 bišču ob 101. cesti. Med begom
 pred "cowboyi" je padel v goš-
 čavo posušenega plevela in o-
 stro stebelce se mu je zadrilo v
 oko.

Nesreča na lovu

Cleveland. — Jerry Stroin, slo-
 venski farmar v Genevi, si je
 zadnje dni na lovu po nesreči ob-
 strellil levo roko. Morda izgubi
 dva prsta.

Nesreča na cesti

Joliet, Ill. — John Gregorič,
 star 19 let, je med desetimi ran-
 jenci, ki so se ponesrečili v ne-
 deljo, ko sta trčila skupaj dva
 avta na cesti med Jolietom in
 Lockportom. Oba avta sta bila
 demolitirana, ranjene — sami
 mladi fantje in dekleta iz Joliet
 in Chicago — so pa odpeljali v
 St. Joseph's Hospital.

**Uspešna unijeka kampa-
 nja v Detroitu**

**Pivovarniška industrija bo upo-
 slevala le unijske delavce**

Detroit, Mich. — (FP) — Ra-
 zen v avtomobilski industriji, ki
 je največja v tem mestu, orga-
 nizatorična kampanja, ki jo vo-
 dijo razne unije, napreduje v
 vseh drugih.

Unija pivovarniških delavcev,
 ki je pridružena Ameriški de-
 lavski federaciji, je sklenila po-
 godbo s petimi največjimi piv-
 ovarnami. Te so naznanile, da
 bodo uposlevala unijske delavce
 tudi pri gradbenih delih. Uni-
 ja voznikov, ki spada k ADF,
 je tudi izvojevala priznanje pri
 vseh večjih mlekarških kompa-
 nijah. Reprezentant unije bo
 šel v Washington, ko se otvori
 zaslišanje glede pravilnika za
 to industrijo.

Klerki v lekarnah so se tudi
 organizirali. Vse velike lekar-
 ne so že podpisale pogodbo in
 manjše bodo sledile.

Izgledi kažejo, da bo prva u-
 nija grobarjev v tej deželi v
 kratkem rojena. Grobarji, ki
 so uposleni na velikih pokopa-
 liščih, so te dni poslali apel na
 Ameriško delavsko federacijo,
 naj pošlje organizatorja.

Triedsetletnica letalstva

Kitty Hawk, N. C. — Hrib
 Sandy Kill Devil v tukajšnji o-
 kolici je bil v nedeljo pozorisče
 tisočev ob proslavi tridesetletni-
 ce, kar se je prvo motorno leta-
 lo dvignilo v zrak. Erata Orville
 in Wilbur Wright sta 17. decem-
 bra 1903 na tem hribu izvršila
 prvi polet. Njunjo, škrti podobno
 leseno letalo je bilo v zraku 37
 sekund in je doseglo višino 120
 čevljev. Eden teh bratov, Orville
 Wright, ki je še živ, bohen sta-
 rec, je bil deležen velikih ovacij
 in počaščenja v Philadelphiji.

Učiteljska stavka

Učitelji in učiteljice v tukaj-
 šnjih javnih šolah so zastavkali
 z namenom, da izvojujejo izpla-
 čitev zaostale plače. Mesto jim
 dolguje plačo za več mesecev.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

**Dolgi zimski večeri in naše de-
 lavske razmere**

Diamondville, Wyo. — Veliko
 rojakov se pritožuje, kako je
 pustó, sedaj v teh dolgih zim-
 skih večerih, da sploh ni ničesar
 za razvedrilo ali zabavo.

Pa temu se lahko pomaga. Na-
 ročite si dobre, delavstvu korist-
 ne liste kakor sta Prosveta in
 Proletarec. Ob čitanju teh časo-
 pisov vam bodo dolgi zimski veče-
 ri minili, da ne boste vedeli
 kdaj.

Ta dva lista bi morala zahaja-
 ti v vsako slovensko hišo, ker
 bodrita in vzpodbujata delav-
 stvo, da lažje prenaša gorje, ter
 ga tudi učita, kako si delavec
 lahko izboljša svoj tužni polo-
 žaj, v katerem se nahaja. Kajti
 od nas delavcev samih je to od-
 visno. Ako bomo na druge ča-
 kali za boljše čase, bomo še ča-
 kali, pa tudi le samo čakali.

Kar se mene tiče ne poznam
 nobenih dolgih zimskih večerov,
 ker ob čitanju Prosvete in Pro-
 letarca mi večeri prav hitro po-
 tečejo, pri zakurjeni peči, samo
 da je zdravje pri hiši. Včasih pa
 tudi župujem tisto zimsko: "Oh
 kak' lušno je po zim", ko doma
 pri peči sedim, sladko vince pi-
 jem in tobak kadim. Al' moje
 ženke glas mi dela kratak čas,
 kdor ga slišat če, naj pride v
 vas."

Tako pri lepo zakurjeni peči,
 pri glažku vinca (ako ga sploh
 imam) in pri pipci tobaka se še
 včasih svojo boljšo polovico ma-
 lo pozabava, in včasih se pa tudi
 ni treba strinjati z njo, pa mene
 možička kar meni nič tebi nič
 prav lepo spove, brez duhovni-
 kov in brez cerkve. In tako lepo
 in hitro minejo dolgi zimski veče-
 ri. Zato vsem fantom in de-
 kletom priporočam, hitro v za-
 konski jarem.

Delavske razmere so malo
 boljše sedaj v tej okolici, pa se
 nič ne ve kako dolgo, ker v tej
 deželi danes ni nič stanovitnega.
 Pa vseeno je še dosti premogar-
 jev brez dela. Pred leti je bilo
 v tej okolici uposlenih čez 2,000
 premogarjev, danes pa nas še
 dela okoli 500. Velika razlika za
 to okolico. Temu so pa krivi stro-
 ji po premogokopih. Prezident
 Roosevelt bi veliko bolj korist-
 neje napravil za državo, če bi
 upeljal 6 urno delo, kar mora
 itak priti prej ali slej. In naj bi
 toliko davka naložil na stroje, da
 bi lahko uboge brezposelne de-
 lavce s tem denarjem preživljali,
 ker NRA nam ubogim delavcem
 dosti ne pomaga.

Vesele praznike in zadovolj-
 nejše novo leto vsem gl. urad-
 nikom, čitateljem Prosvete in
 prijateljem ter znancem!
 Anton Trainik, 267.

Poročilo o slavlju in zahvala

Luzerne, Pa. — Večer 2. dec.
 ostane nepozabljien za tukajšnje
 Slovence, posebno pa za društvo
 "Kamnik" št. 204 SNPJ. Kajti
 omenjeni večer je to društvo ob-
 hajalo 20 let svojega obstanka
 z najboljšim uspehom in v zado-
 voljstvo vseh navzočih.

Da je naša proslava izpadla
 tako dobro, se moramo najprej
 zahvaliti naravi, ker nas je ob-
 darila s toplim solničnim vreme-
 nom in krasno lepim večerom.
 S tem je bila dana prilika tudi
 našim oddaljenim društvom, ka-
 kor tudi ostalim rojakom, da so
 se udeležili naše proslave. Poseb-
 no kar se tiče članov društva št.
 540 SNPJ iz Elizabetha, N. J.,
 katerih pot je bila 138 milj dol-
 ga žez pennsylvanske hribe, ravo
 tako tudi društvom iz Forest
 Cityja, ki so se pripeljali 45 milj
 daleč, okoli 50 oseb. Nadalje so
 se udeležili tudi člani društev iz
 Scrantona, Nanticoka in Miners
 Millsa, tako da se je nabralo to-
 liko ljudstva iz vseh krajev, da
 lahko rečem, da Luzerna se ni
 videla toliko Slovencev skupaj.
 K temu je pa dosti pripomogel
 tudi naš sobrat Anthony Cvet-
 kovich iz Brooklyna, N. Y., član
 glavnega odbora SNPJ, ker se je
 odzval našemu vabilu ter nas po-
 setil. On je s svojim iskrenim
 govorom napravil na prisotno
 članstvo in ostalo občinstvo do-
 ber vtis, ker nam je orisal po-
 men naše organizacije. Največja
 zasluga pa gre slovenskemu tam-
 buraskemu zboru iz Forest City-
 ja, ki so tako krasno igrali sanja-
 ve valčke in poskočne polke, da

se je vse vrtelo v dvorani, staro
 in mlado.

Tako smo se zabavali pozno v
 noč, dokler ni veliki avtobus pri-
 vozil zopet pred dvorano ob 1.
 zjutraj, ki je odpeljal naše tam-
 burase in ostale rojake nazaj v
 Forest City. Potem je tudi osta-
 lo občinstvo začelo zapuščati dvo-
 rano, vsak dobre volje. Vsem
 skupaj se iskreno zahvaljujem,
 ker ste nas posetili ter nam pri-
 pomogli k uspehu. Tako tudi
 vsem članom in članicam, ki ste
 na katerikoli način delovali in
 pomagali, da je vse tako dobro
 uspel.

Tukaj je bil ubit v premo-
 gorovu dne 9. dec. naš sobrat
 Louis Lipovšek. Pokopali smo ga
 dne 12. dec. Z njim je društvo
 št. 204 SNPJ zopet izgubilo ena-
 ga zvestega člana.

Michael Bizjak, preds. št. 204.

Rudarski položaj in drugo

Strabane, Pa. — Dne 29. nov.
 smo dobili rudarji v tukajšnjem
 bližnjem premogorovu Westland
 Mine Pittsburgh Coal Co. ukaz,
 naj pobremo svoje orodje, ker
 bodo rov zopet zaprli, kar se je
 tudi zgodilo. Delalo nas je v
 njem okrog 900. Sedaj smo vsi
 brez dela in zaslužka. Tudi veli-
 ko Slovencev je prizadetih.

Omenjeni rov je bil prej zaprt
 18 mesecev. Potem je zopet ob-
 ratoval 4 mesece in med tem ča-
 som je bila tudi 5 tednov stavka,
 pa so ga zopet zaprli. Tako,
 če kateri dobi delo, pa ga v krat-
 kem času zopet izgubi.

To je bil zahvalni dan za nas!
 Drugi rovi v tej okolici obratu-
 jejo le delno, rudarjev pa toliko,
 mislim, da bodo začeli kmalu iz-
 jam ven gledati. Torej ni mo-
 goče dela dobiti.

Prej se je obljubovalo, da bo
 Nira delo sorazmerno razdelila,
 da bodo premogorovi približno
 enako obratovali itd., kar je vse
 skupaj bunk. Jaz mislim, da naša
 Nira (Jera) počasi umira.

V dopisih iz te naselbine je bi-
 la tudi večkrat omenjena naša
 Zadruga prodajalna. Omenjena
 zadruga bo tudi letos izplačala
 par tisočakov v obliki dividend
 svojim odjemalcem, oziroma del-
 ničarjem, ker dobiček se razdeli
 tekom leta med nje. Da podjetje
 še tako napreduje, posebno v teh
 časih, je vzrok naklonjenost od-
 jemalcev.

Ta prodajalna je delavsko u-
 nijsko podjetje. Vsi uslužbeni
 spadajo k International Clerk
 Union, pridruženi k A. D. F. U.
 uslužbeni imajo tudi plačo (še
 nekaj več) in delovne ure kot do-
 loča pravilnik te kategorije. Kc
 je začel letati plavi orel po de-
 želi, se je tudi takoj vsedel na
 izložno okno prodajalne. Ako ka-
 teri zaradi brezposelnosti ne mo-
 rejo plačati svojih računov v
 prodajalni, imajo še vedno ne-

kaj kredita. Ako pa greste v ve-
 rižno trgovino brez denarja v že-
 pu, ne dobite nič.

Delničarji in odjemalci, bodite
 še v naprej naklonjeni svojemu
 podjetju, pa bomo še v bodoče
 beležili dober uspeh. Želim vsem
 delničarjem in odjemalcem sre-
 dno novo leto!
 Victor Vodišek, 138.

**Reporterji pestili anti-
 unijskega lobista**

Pustili so cigare in ga obsipali z
 vprašanji ter izvedeli, da je
 zadovoljen z interpretacijo de-
 lavske točke Nire

Washington. — (FP) — Ja-
 mes A. Emery, washingtonski
 lobist National Manufacturers
 asociacije, najbrž ne bo tako
 hitro sklical časnikarske konfe-
 rence, ker se je preveč potil na
 zadnji, na kateri je reporter-
 jem skušal pojasniti zaključke
 konvencije te podjetniške orga-
 nizacije.

Reporterji so ga pestili, naj-
 več v lastno zabavo, o stališču
 njegove asociacije o unionizmu,
 kompanijskih unijah, delavski
 točki Nire ter o "nevednih fo-
 rumih", kakor je konvencija na-
 zvala vladni delavski odbor ter
 njegove pokrajinske sekcije.

Zvedeli so, da je Emery s pod-
 jetniško asociacijo vred velik-
 demokrat. Je proti "vsaki formi
 kolektivnega pogajanja, ki je
 vsiljena eni ali drugi stranki."
 Tudi stavkarji bi morali prej
 premisliti, predno se grejo pri-
 tožiti v Washington, če deloda-
 jalec na primer noče priznati u-
 nije ali pa se masti ob pravilni-
 ku na račun delavcev.

Emery pravi, da bi moral biti
 vsak sporazum izravnava v to-
 varni sami, ne pa vlačiti ga iz-
 ven. Najbolji sistem pa je tak,
 kakor ga ima tekstilna indus-
 trija s svojim "odborom za in-
 dustrijske odnose", ki je nedav-
 no zdrobil stavko tekstilnih de-
 lavcev v Južni Karolini in Ten-
 nesseeju. Tak odbor bi morala
 imeti sleherni industrija, kar
 pomeni, da morajo unije z eno-
 tno fronto nastopiti proti tej
 skemi.

Končno pa je lobist vseh lobi-
 stov izjavil, da je bila sekcija 7
 Nire "že prav dobro interpreti-
 rana" in se njegova asociacija
 s tem zadovoljuje, kar pomeni,
 da delavsavo zopet drži prazno
 vrečo ali pa jo bo v bližnji bo-
 dočnosti.

Emery je od konvencije National
 Manufacturers asociacije
 dobil nalogo, da pridobi kongres,
 da vrže iz industrijskega zaka-
 na "vse neljube točke" in da
 podjetnikom svobodne roke pri
 "sanaciji" dežele.

Najzanesljivejše dnevne de-
 lavske vesti so v dnevniku
 "Prosveti". Ali jih čitate vsak
 dan?

Mrs. Victoria Price, glavna priča proti deveterici scottoborskih
 zamorcev, ki vztraja, da so jo črnci posilili, čeprav njena tovarišica
 Ruby Bates, ki je bila z njo v tovornem vlakcu, trdi baš nasprotno,
 da ni bilo nobenega posiljenja.

Pismo iz Clevelanda

Mnenje o Adamiču. — Iz kato-
 liškega lista. — Zavoženo go-
 spodarstvo nekaterih sloven-
 skih bankirjev

Ko je bil Louis Adamič v sta-
 ri domovini, so se v tamošnjih
 literarnih krogih precej prička-
 li zaradi njega, njegovega slo-
 venstva itd. Podane so bile raz-
 lične sodbe in obsodbe, ki pa ve-
 činoma niti približno niso zade-
 le v črno. Šele Olga Graborjeva,
 v svoji oceni Adamičevega "Sme-
 ha v džungli" v XI. številki
 "Ljubljanskega Zvona", je po-
 dala točno in pravično sodbo o
 Adamiču, ko je o njem zapisala:
 "L. Adamiča prav gotovo ne mo-
 remo več šteti za Slovence; po
 načinu mišljenja in čuvstvovanja
 je Američan, ki ga z domovino
 veže ta le še spomin na otroška
 leta in ljubezen do svojcev. Prav
 zato je tudi pogrešno in odveč
 vsako primerjanje Adamiča s
 slovenskimi pisatelji; kajti naš
 človek raste v tako popolnoma
 drugačnih razmerah, da ni mogo-
 če postavljati enega drugemu za
 vzor. Pa tudi kakšno očitjanje
 "renegatstva", premajhne nacio-
 nalne zavesti, se mi zdi pogreš-
 no. Adamič je rasel; kakor je po
 svojem življenju nujno moral
 rasti. Zato je postal našim pro-
 blemom tuj in ne kaže preveč
 slediti njegovi sodbi o nas, pa
 tudi obojanje Adamiča z naše
 strani bi bilo napačno in odveč.
 Njegovo delo moramo sprejeti,
 kakršno pač je."

Pravilno. Presojati Adamiča
 in njegovo delo s čisto slovenske-
 ga stališča, ne velja. Adamič je
 Slovenec samo še po krvi, druga-
 če pa je vseskozi Američan. And
 that settles it.

Kakor vsak pisatelj, tako ima
 tudi Adamič svoje nazore o živ-
 ljenju in svetu, ki jih vsi ne mo-
 remo sprejeti. Vzemimo na pr-
 tragično usodo delavskega borca
 Lonleja Burtona v "Smehu v
 džungli". Adamič vidi v tem
 zgolj "živ dokaz . . . da se posa-
 meznik ne sme zaplesti preglo-
 boko v ekonomske in socialne
 spore in nasprotja ameriškega
 življenja. Posameznik je prešib-
 bak, da bi ga ta nasprotja docela
 ne omrežila in strla, ne da bi
 imel od tega kdorkoli kaj prida
 in koristi . . ."

Zame je tako naziranje ne-
 sprejemljivo. Sirjenje vsake ide-
 je, vsako svetovno gibanje, leži
 spočetka na ramenih posamezni-
 kov, ki sicer morda padejo, a sto-
 pajo na njihova mesta vedno no-
 vi posamezniki, dokler končno ne
 postane vodilna ideja takega, na
 pobudo posameznikov započeta-
 ga gibanja, last širokih ljudskih
 množic in zmag. Posamezniki,
 ki pri tem padejo, ne padejo za-
 man. Zločinsko prelita kri namre-
 č kriči po maščevanju in ga
 končno tudi prikljče. Toliko o
 tem. Drugače pa mislim, da A-
 damiča zaenkrat ne velja še pre-
 strogo soditi, kajti pisatelj je še
 mlad, se še razvija in njegovi
 nazori se utegnejo pod pritiskom
 razmer in novih spoznanj še pre-
 drugačiti. Čez deset let bo mo-
 rda gledal na take stvari čisto
 drugače kot zdaj.

Te dni sem slučajno dobil v
 roke tukajšnji katoliški list "The
 Catholic Universe Bulletin" in že
 sami naslovi posameznih člankov
 so me jako zabavali. "Človek je
 na zemlji majhen bog, pravi
 father Gillis", je naslov enemu
 članku. "Majhen bog", čigar ek-
 sistenca ni prav nič podobna bo-
 govski, ki se valja v lastni krvi
 in blatu, žre, po zaslugi svoje bo-
 žanske nevednosti, samega sebe,
 izžema samega sebe, se sam
 skrini in ponižuje itd.! Res, i-
 meniten "bogec"! "Španija se je
 prebudila" je pa naslov uredni-
 škemu članku, ki se raduje valed
 zmage reakcije na Španskem.
 Toda Španija, posebno in pred-
 vsem kolikor je je v krilih, ni še
 prebujena. Šele tedaj, ko bo tudi
 špansko ženstvo rešeno vpliva
 vere in cerkve, bomo lahko go-
 vorili o prebujeni Španiji. Ampak,
 kadar se to zgodi, porečejo
 naši katoliški nasprotniki, da
 Španija nazaduje in propada . . .
 Tudi katoliški burbonci so nepo-
 boljšljivi.

Urednik Ameriške Domovine
 je začel te dni razpravljati o
 "zdravem in baloney dolarju".
 Prvi članek v tej slavni seriji je

posvečen malone izključno pro-
 vidnemu zagovarjanju sloven-
 skih bankirjev v Clevelandu. Pa
 še Pirc med drugim: "na'bolj na-
 tančna preiskava . . . ni mogla
 prinesiti na dan ene same po-
 verbe, zlorabe ali zavoženega go-
 spodarstva."

Kaj pa pravi predsednik vla-
 gatelj North American Trust
 Co. banke? V poročilu, ki ga je
 podal na sestanku vlagateljev
 dne 8. dec., omenja, da je banka
 napravila precej slabih investicij,
 med katere spada tudi kole-
 teralno posojilo predsednika
 banke, dalje posojilo istemu
 gol osebni kredit, brez vsakega
 drugega jamstva, posojilo \$3-
 000 organizaciji Knights of
 lumbus, pri katerem je šlo za
 kom žvižgat \$45,000, dalje po-
 sojilo \$50,000 na neko apar-
 mentno poslopje, o katerem pr-
 vi Louis Kaferler, predsednik o-
 bora vlagatelj, v svojem poro-
 čilu, da je bilo "izredno slaba in-
 vesticija", itd. Poročilo dalje
 vaja, da bi se l. 1931 dal reš-
 ta denarni zavod s primerom
 majhno izgubo, kar se seveda
 storilo. Obenem graja kampan-
 te banke za nove vloge l. 1931
 v čemer ima popolnoma pra-
 kajti res ni bilo pošteno nagovo-
 jati naše ljudi, da so izročali svo-
 je prihranke zavodu, o katerem
 so vodilne glave morale vede-
 da se naglo bliža polomu. To
 še več drugega omenja poroč-
 L. Kaferler, ki se je očitno
 meljito poglubil v zadeve fal-
 nega zavoda, poročilo, ki ga je
 Ameriška Domovina, ki blebe-
 da ni bilo zavoženega gospod-
 stva in zlorab (ljudskega zaup-
 nja) pri nobenem slovenskem
 narnem zavodu, torej tudi v
 slovenski banki ne, ni hotela
 občiti. Če to poročilo ne doka-
 je zavoženega gospodarstva
 North American banki in za-
 rabljanja ljudskega zaupanja
 isti, potem sploh ne vem, kaj
 zavoženo gospodarstvo ali za-
 rabljanje ljudskega zaupanja

Poročilo predsednika odb-
 vlagatelj je bilo spisano je
 ozirno, da se bančno vodstvo
 tem pogledu ne more pritože-
 ti, vzlic temu pa dokaj jasno
 trjuje težke očitke, ki so bili
 rečeni v naši javnosti na ra-
 vodstva slovenske banke in ki
 ni to vodstvo nikdar skušalo
 vreči. Dobro gospodarstvo za
 slabo za vlagatelje. Zato so ta-
 kjer so. Zato danes lahko re-
 mo, da so slovenski bankirji
 Ameriki odigrali enkrat za v-
 lej, in če bodo njihovi vlagat-
 kdaj dobili nazaj kaj svojega
 narja, ga gotovo ne bodo
 dali hraniti slovenskim ban-
 jem, ki so bili prav tako nez-
 ni in brezvestni kot premm-
 njihovih ameriških bratcev.
 slo "Svoji k svojim" je vsa
 tem pogledu odšlo k vragu v
 ste in to ne morda po zas-
 kakšnih nenarodnih ljudi,
 bi najraje najprej ubili naš-
 venski element in narod" (e-
 rano iz A. D.), temveč po za-
 gi teh bankirjev samih in t-
 trabantov a la A. D. Sola je
 draga, a vzlic temu dobra

I. Jontez-Podgoričan, 5

"Vzorna vas" samo za belo-
 ne Američane

Morgantown, W. Va. — "V-
 na vas" v bližini tega mesta
 je bila zgrajena z denarjem
 federalnih fondov, je za-
 vsem razen tu rojenim bi-
 poltnim Američanom, je po-
 zala preiskava, katero je vo-
 Narodna asociacija za napre-
 zamorskega ljudstva. Projekt
 sponsorirala med drugimi
 soproga predsednika Roose-
 ta.

Asociacija je radi izključ-
 zamorcev poslala protest so-
 gi predsednika.

Avtnim delavcem grozi izg-
 zaslužka

Cleveland, O. — Več sto-
 lavcem preti izguba zaslu-
 ako bo Hupp Motor korpor-
 izvedla svoj načrt ter za-
 svoje tovarne v Clevelandu
 konsolidirala ves svoj obr-
 Detroitu.

Čistilci oken še vedno v st-
 Boston, Mass. — Unija č-
 cev oken je še vedno v stav-
 z namenom, da izvojuje zviš-
 mezde na 85 centov na uro. S-
 karji so odklonili komprom-
 predlog glede zvišanja plač
 60 centov z velike večino.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

USTRELIL ŽENO IN SEBE

Stavbnik Pavel Kotnik v Belgri-
du ustrelil sebe in ženo Ano

Ljubljana, 29. nov.

Ze kakih deset let je živel v
Belgradu zdaj 44-letni stavbnik
Pavel Kotnik s svojo ženo Ano,
rodu Dunajčanko, staro zdaj
42 let. Mož je dobro zaslužil in
sta lepo živela. Letos pa sta
odšla na letovanje v Ljub-
ljano, da se preselita v Ljub-
ljano. V soboto 25. nov. sta ne-
kako pobilštva že oddala špediter-
ja drugo pa sta pripravila, da
odpustijo v ponedeljek na posta-
novo. Toda v ponedeljek sta bila o-
beje mrtva. Kotnik
Kotnikova že mrtva. Kotnik
ustrelil njo in sebe; on je takoj
mrtvec, žena pa je izdih-
nala nekaj ur kasneje v bolnišni-
ci, da bi se bila zavedela.

Tako sta oba odnesla skrivnost
svoje smrti v grob. Kar se go-
vori o vzrokih tega dejanja, so
nejasni ugibanja. Nekateri trdijo,
da je vzrok umora v slabem
položaju Kotnikovega
ženi, da je bil Kotnik ljubosu-
men na svojo ženo, ki je bila ve-
liko in je imela rada družbo,
za katero je bil Kotnik resen,
zvestan človek. Tudi ni znano,
kaj sta se hotela preseliti v
Ljubljano.

O umoru samem je znamo le,
da je slišal lastnik hiše, kjer
Kotnikova stanovala. Okrog 10.
novembra 26. nov. je slišal, da se
Kotnik glasno pogovarjata, ra-
cionalna je ženin besede "Lie-
be Paul!" — nato pa sta se o-
nčila dva zaporedna revolver-
strela. Ko je stopila polici-
ja v stanovanje, so našli Kotnika
ustreljeno glavo mrtvega na
tla, poleg njega pa je ležala s-
veta tako prestreljena glavo nje-
ne žene Ana, ki pa je še diha-
la. V bolnišnici je nekaj ur za-
mrla.

Kotnik ima v Ljubljani sorod-
ni, ki njim se je nameraval pri-
stati in je že pisмено sporočil,
da prideta z ženo 28. nov. v Ljub-
ljano, in da naj bo stanovanje v
Kotnikovi hiši pripravljeno.
Ni to dokazuje, da ne gre za
čas pripravljani umor in
umor, in to tudi potrjuje do-
nos, da je treba to dejanje
prištati Kotnikovi živčni razbo-
lavljenosti. Po rodu so Kotniki z Vr-
banca, pokojnikov oče je upoko-
jen, notar dr. Ignac Kotnik, ki
je na svojem posestvu v Kom-

Umrl so: v Hrastniku 33-let-
ni Kocivarjeva, v Ljubljani
Cecilija Klinarjeva roj. Zmit-
nec, v Trzinu predinžirski stru-
kcionar Franc Josef, v Čičah nad
Ljubljano uršula Laznikova, v
Hrastniku rudar Jurij Pepeln-

Samomor.—V Radečah je 20.
novembra Anton Smodej
v samomorilnem namenu ve-
liko količino ocetne kisline. Pre-
jeli so ga sicer takoj v celj-
ski bolnišnici, kjer pa je po-
sram podlegel. Vzrok ni

Uboj sredi Ljubljane

V noči od sobote na nedeljo
28. novembra je bil v Ljubljani
Rimski cesti ubit 31 letni
Rimski stavec Karel Kocmur.
Kocmur je tako hude poškodbe, da
je zjutraj ob osmih v bolniš-
nici podlegel.
Kocmur se je
v soboto zvečer z dela do-
šel na cesti pa je srečal večjo
količino znanec, ki so poprej po-
znali gostilnih pili fantovščino
prijateljem, ki se bo o-
povabili so ga s seboj. Šli
v klet Emone, odtod pa je
v družbo proti Rimski ce-
sti. Ker so bili dobre volje, so
dokaj glasni. Pred neko go-
so na Rimski cesti pa je stala
delavec in hlapec, ki
jim prešernost prihajajoče
ni bila všeč. Zato je brž
rekel nekdo od njih: "Kaj je
Rimska cesta vaša, kaj?" In
od hlapcev je šel čez cesto
nekdo iz Kocmurjeve
taka izzivalca napadel.
Pretep je bil tu. Dva od hlap-
sta stekla na bližnje dvori-
šče in z voza dve ročici.
Z ročico je — menda hlapec
— dobil hud udarec po
Kocmur, ki je zašel v
nekako slučajno. Takoj
je zgrudil na tla. Ko so napa-
videli, kaj so storili, so ta-
kaj. Stražnik je poklical

reševalni voz. Takrat se je Koc-
mur že zavedel ter dejal, da ni
tako hudo, da bi moral v bolni-
nico. Vendar so ga odpeljali. Zju-
tra je res še hodil po bolniški
sobi in zdravniki so mislili, da bo
okreval, saj je bilo videti le na
lobanji, da je malo pretrta, po
obrazu pa je bil opraskan od pad-
ca na zemljo. Proti osmi uri zju-
tra pa je legel in kmalu nato
umrl.

Policija je aretirala tistih šest
napadalec, ki se bodo morali
zdaj pred sodiščem zagovarjati
in v zaporu presedeti pokoro za
vročo, vinjeno kri. (Ubili Koc-
mur ni sin znanega socialista
Kocmurja!)

Drobit naprej. — Ze nekaj let
silno silijo v promet z drobitjem.
Raznim državnim ustanovam na-
kazuje državna blagajna mnoge
vsote denarja v samem drobitju,
in tako pogosto srečujemo tovor-
ne vozove, ki prepeljujejo zaboje,
v katerih so vrečice z drobitjem.
Sami kovanci po 10, 20 in 50 Din.
Toda tak drobitj bi že še bil. Ka-
dar pa pošljejo kakemu uradu
same kovance po pol dinarja, po
1 ali 2 dinarja, takrat pa je tega
cvenka kot lista in trave. Re-
kord pa je menda odnesel litijski
cestni odbor. Te dni so mu pri-
peljali cel tovorni avto samega
drobitja po 25 par; manjših nov-
čičev sploh nimamo. Pripeljali so
jih za 200 tisoč, torej natanko
800 tisoč novčičev. Bilo jih je
za celo tono. Trgovcem in delav-
cem bo torej plačevali litijski od-
bor s samimi 25-parskimi novči-
či. Kar branili se jih bodo na vse
kriplje, čeprav je to tudi denar.
Še roke jih bodo bolele, ko bodo
odnašali domov te novčiče.

Razna naša prosvetna društva
v Ameriki, ki imajo svoje gleda-
liške odseke, bo najbrže zani-
malo, da je začela izhajati v Ljub-
ljani mesečna revija "Drama",
ki bo pisala o gledaliških vpra-
šanjih. Revija je namenjena
predvsem našim podeželskim
društvom in drugim diletantskim
skupinam, ki jim bo dajala na-
svete glede režije, opreme, odra,
maskiranja, nasvete glede iger,
ki naj jih uprizarjajo, dalje je
pisala o razvoju slovenske dra-
me, priobčevala slike o uspehih
gledaliških prireditvah po Slo-
veniji itd. Obenem bo ista za-
ložba izdala tudi razne igre, pri-
pravne za podeželske odre. Ta-
ko izideta v kratkem dve igri:
Goldonijev "Sluga dveh gospo-
dov" in Anzengruberjeva ljud-
ska igra "Slaba vest". Še pred
njima pa izide nova veseloigra
mladega slovenskega dramatika
Jožeta Vombbergerja "Zlato tele-
le". (Pred meseci je isti avtor
izdal dve svoji igri: veseloigro
"Voda" ter ljudsko dramo "Vr-
nitev".) Vse te navedene igre
so napisane prav za prav nalašč
za naše ljudske odre in vse pri-
poročamo tudi našim ameri-
škim slovenskim gledališkim
skupinam, da naj segajo po njih
ter jih uprizarjajo. Dosezali
bodo z njimi dober uspeh, in ne
bo jim treba segati po drugih,
manj vrednih delih. Revija
"Drama" in navedene knjige
lahko naročite pri: Založba
"Drama", Ljubljana, poštni pre-
dal 139. — Prva in druga šte-
vilka sta že izšli, tretja izide
prve dni decembra.

Nov operni tenorist. — Pred
nekaj leti je skušal priti k ljub-
ljanski operi mlad delavec Ivan

Franc z Viča. Rad bi prišel men-
da v opero, češ, da ima pre-
cej lep tenor in mnogo vese-
lja. Odklonili so ga, ker ni bilo
"budžetne možnosti", pač pa je
dobil mesto "kulisenšberja". Po-
tem pa je kmalu odšel v Zagreb.
In iz Zagreba se je letos vrnil v
Ljubljano na — gostovanje v o-
peri, in sicer v težki tenorski vlo-
gi Cavaradossija v Puccinijevi o-
peri "Toska" V Zagrebu ga je na-
mreč neka pevka učiteljica učila
solo petja, ker je spoznala v
Franclovem glasu bogastvo, ki ga
ne gre zanamajati. Učila ga je
in pred nekaj meseci je nastopil
na koncertu v Zagrebu. Kritika
je pozdravila v njem novega te-
norja, ki ima sicer še mnogo za-
četniških muk in napak, kar pa
še utegne s časom zabrisati. Glas
pa ima po narodi zelo lep. In s
to zagrebško zmago je pred tre-
mi tedni prišel v Ljubljano, da
nastopi v glavni tenorski partiji
v istem gledališču, kjer je bil
pred nekaj leti kulisenšber. Gla-
dališče je bilo kajpada nabito,
publika je novega tenorista po-
zdravljala zelo voharno, kritika
pa je sicer povedala svoje očitke
Franclovim napakam in pomanj-
kljivostim, vsi pa so si bili složni
v mnenju, da se bo iz Francela
razvil dober tenorist, če se bo le
še mnogo učil in ne prevzel. Nato
je nastopil v "Toski" še enkrat
in tudi na nekem koncertu. V
kratkem pa bo nastopil spet na
dveh koncertih.

**Umor na Vidmu še nepojas-
njen.** — Umor vdove Marije Ju-
vančičeve na Vidmu je še zme-
rom nepojasnen. Obdukcija nje-
nega trupla je dokazala, da je do-
bila Juvančičeva v prvodvor; ra-
zen na seneh imela ranjeno
tudi roko, za katero domneva-
jo, da je v boju z moštvem naj-
brže prišla za rezilo in ji ga mo-
ricev spet iztrgal iz rok. Vse te
rane in tudi rana na prsih niso
bile smrtno, pač pa je bil abso-
lutno smrten sunek, ki ga je do-
bila Juvančičeva naravnost v ar-
ce. Smrt je nastopila v nekaj mi-
nutah zaradi notranje izkrvavit-
ve. Dne 27. popoldne so jo poko-
pali.

Velik atentator. — Pred malim
kazenskim senatom v Ljubljani
je bil te dni obsojen "atentator"
Ivan Ogrin, brezposelni delavec
iz Zaboršta pri Dolu. V Dolu je
bil namreč lani junija meseca iz-
vršen "atentat" na tamkajšnje-
ga učitelja Einspielerja, ki je re-
žimovec. Pri skupščinskih volit-
vah je bil silno agilen, pa se je
zameril opozicijonalcem, kleri-
kalcem v svojem kraju. Pa je še
obtoženi Ogrin in nabil kolesar-
sko balanco z dinamonom, pe-
skom in papirjem ter ta "peklen-
ski stroj" nastavil učitelju na o-
kno spalnice. In prižgal vžigal-
no vrvico. Balanco je razneslo
iztrgalo je okno ter ga treslo
nekaj v spalnico, nekaj na njivo.
Učiteljeva družina se je zelo pre-
strašila, poškodovan pa ni bil
nihiče. Več klerikalcev je bilo a-
retiranih — tudi neki duhovnik
je bil vmes — in postavljenih la-
ni septembra pred sodišče, ki pa
jih je oprostilo, ker ni bilo do-
kazov za krivdo. Zdaj pa je bil
tega napada obtožen imenovani
Ogrin, ki je dejanje tudi priznal
a se zagovarjal s tem, da je ho-
tel učitelja le nekoliko prestraši-
ti. Obsojen je bil na dve leti in
pol robije ter izgubo državljan-
skih pravic za 5 let. Ogrin je
kazen brez ugovora sprejel.

V Žensvi je nenadoma umrl
zadet od srčne kapi dr. Ivan Per-
ne, delegat jugoslovanske vlade
pri Društvu narodov in na razo-
rožitveni konferenci. Po rodu je
bil Slovenec in star šele 44 let.

Skupina gledalcev, izražajočih navdušenje, ob linčanju dveh zločincev v Californiji.

Rudarji v Arizoni pred likvidacijo

**Bakreni rudniki paralizirani že
nad dve leti; rudarji na fede-
ralnem reliefu. Magnati bakra
kujejo denar v Afriki**

Miami, Ariz. — (FP) — "Ka-
dar delodajalec ne potrebuje o-
nega delavca, ga odslovi; kadar
ne potrebuje deset tisoč delav-
cev, jih 'likvidira'." Tako mo-
drujejo arizonski rudarji bakra,
natezujoči pasove in premišlja-
joči o svoji usodi. Brez dela so
že nad dve leti in tudi kaže, da
modrovanje o "likvidaciji" niso
prazne sanje.

Phelps Dodge in Anaconda
Copper kompaniji sta zaprli tu-
kajšnje rudnike leta 1931. Naj-
prvo Old Dominion rov v Globu,
od katerega je živele vse tamoš-
nje prebivalstvo; za tem je pri-
šel na vrsto Miami, kjer sta dva
velika rova, kar je odrezalo od
kruha vse prebivalstvo okraja
Gila, ki je sedaj na federalnem
reliefu.

Deset tisoč rudarjev je že nad
dve leti brez zaslužka, le tu pa
tam kdo zasluži par centov pri
poravnanju cest. Utrujeni in od-
pešani od pomanjkanja, ker
vladna podpora je malenkostna,
ljudje pričakujejo boljših časov.
Razen skeptikov, stavijo vse upe
na predsednika Roosevelta, od
od katerega pričakujejo čude-
žev, največ pa to, da bo s pra-
vnilnikom, ki je že dolgo na delu
v Washingtonu, prisilil magna-
te na obratovanje pod vzdržljivi-
vim razmeram.

In upanje je vse, kar je ostalo
tukajšnjim rudarjem in tudi dr-
žavi sami, ki gospodarsko sloni
na bakreni industriji. Če mag-
natje res likvidirajo bakreno
produkcijo v Arizoni, za kar so
dobri izgledi, bo v veliki meri
likvidirana tudi država sama.

Ameriška bakrena industrija
ni toliko udarjena vsled krize,
kakor pa radi premestitve pro-
dukcije v tuje države. Anacon-
da Copper kompanija je na pri-
mer premestila 60% svoje pro-
dukcije v tujino, največ v Rho-
desijo, Afrika, kjer je zadnja
leta vstala največja in najboga-
tejša bakrena industrija.

Silno bogato žilo bakra je v
severni Rhodesiji leta 1905 po-
naključju odkril neki raziskova-
lec po imenu Collier. Pravzaprav
je odkrila ustreljena antelopa,
ki je v smrtnih agonijah z br-
canjem razgrebla zemljo, pod
katero se je zasvetil bogat za-
klad. Bakrena žila je 200 čev-

ljev široka, 10 milj dolga in
3000 čevljev globoka.

To žilo sedaj črpa Anaconda
Copper kompanija, ki ima veli-
ke rudnike tudi v Peruviji, Ju-
na Amerika. In ker so v Afriki
večji profiti kakor v arizonskih
rudnikih, Anaconda in Phelps
Dodge pa poznata le profite, so
res dobri izgredi za popolno li-
kvidacijo tukajšnjih rudnikov
za daljšo dobo. Magnatje ne ču-
tijo nobene odgovornosti do člo-
veškega elementa in trpljenja.

300 LET STARA PRAVDA

Najdaljši proces na svetu je
pravda v zadevi dedičina fran-
coške rodbine Thiery. Pravda
teče že 300 let in nobenega u-
panja še ni, da bi bila v dogled-
nem času končana. Jean Thie-
ry, sin oročnika Francois Thie-
ryja, je bil postal sluga bogate-
ga Grka Anastasia Tipaldija.
Gospodar ga je imel tako rad,
da ga je pozneje posinovil in
ko je leta 1593 umrl, mu je za-
pustil milijonsko premoženje.
Thiery je bil marljiv in varčen,
tako da je bogato zapuščino z
dobrimi kupčijami še povečal in
ko je leta 1644 na Krfu umrl,
bi morali njegovi v Champagni
živeči sorodniki podedovati po
njem 57,000,000 frankov. Tega
ogromnega bogastva pa niso ni-
kolik videli, kajti francoška dr-
žava se smatra za lastnico teh
milijonov. Kako se je moglo to
zgoditi?

To premoženje je leta 1797
zaplениl Napoleon in ga spravil
v francoško državno blagajno.
Thieryjevi dediči trdijo, da Na-
poleon ni imel te pravice, obla-
sti pa pravijo, da je bilo zaple-
njeno premoženje vojni plen in
da si ga je zmagovalc po prave-
dici prilastil. Zaplenuitev je bi-
la po mnenju oblasti državni
akt, ki ga ne more razveljaviti
nobeno sodišče na svetu. Prava-
da se vleče kot rečeno že 300 let
in prizadeti sorodniki so vložili
v njo že mnogo denarja. Seda-
nji člani Thieryjeve rodbine ne
upajo, da bi dočakali konec
pravde, in zato iščejo človeka,
ki bi kupil njihove pravice do
57,000,000 frankov. Gotovo bi
se marsikdo polakomnil dobre
kupčije, če bi mogel upati, da
bo pravdo dobil. Toda kupec se
še ni našel, kar je najboljši do-
kaz, da ni skoraj nobenega upa-
nja na uspeh.

UMETNO SRCE

Moskovska zdravnik Brju-
honenko in Teržežinski veljata
zdaj za skoraj največja strokov-
njaka na polju operacije srca.
Pri težkih operacijah rabita u-
metno, tako zvano pnevmatično
srce, ki nekaj časa opravlja de-
lo pravega srca. Moskovska
zdravnika sta napravila že 185
operacij na pasjem srcu in nista
imela nobenega smrtnega pri-
mera, vsi operirani psi še žive.

V enem primeru je napravil
Teržežinski na pasjem srcu 17
globokih zarež. Nedavno so isto-
gaja psa ponovno operirali in pre-
senečena zdravnik sta opazila,
da o teh zarežah ni ostalo nobe-
nega sledu. Še pred dvema let-
oma je zahtevala taka opera-
cija pasjega srca mnogo časa,
zdaj pa traja samo nekaj minut.
Brjuhonenko hoče operirati tu-
di človeško srce in če bo treba,
zamenja srce svojega pacienta
s srcem pravkar umrlega člo-
veka.

PRIMORSKE NOVICE

Proti slovenskim pogrebom. —
Tudi pri pogrebi pasijo za-
stopniki oblasti, da se ne zgodi
kaj hudega, n. pr. da bi bili
napali na venci v slovenskih
jezikih. Tega oblasti ne dovo-
lijo. Posebno strogo pasijo na
to v Barkovljah pri Trstu, kjer
je vsak pogreb pod strogo stra-
žo. V Vipoljah v Brdih se je
dogodilo še nekaj drugega. Tam-
kajšnji vikar Jakob Pirih je
namreč pred nekaj tedni slavil
zlato mašo. Obenom je bilo 45
let, kar je služboval v Vipoljah.
Pa so verniki napravili za ju-
bilej majhno slovesnost, ki pa
nanjo niso povabili nobenega
zastopnika posvetne oblasti. Pa
je bila zato silna zamera. Ko je
jubilar kmalu nato umrl, je ju-
pan v Kojskem, neki Baiardi,
prepovedal, da bi Pirih pokop-
pali ob zidu ali ob glavni poti,
kjer so grobovi najbolj vidni.
Tako so kaznovali mrtvega Slo-
venca.

Drobne vesti. — V Trstu je
avto povozil 62 letno Ano Koc-
jancičevo, ko je šla-čez Garibal-
dijev trg. Prepeljali so jo v
bolnišnico, kjer so ugotovili hu-
de notranje poškodbe, ki jim
starka utegne podležti. — V Lo-
gu čez Sočo je bila po nesreči
ustreljena 35 letna Josipina
Kava. Neki fantiček je stopil
v kuhinjo, snel s stene lovsko
puško ter jo ogledoval. Puška
se je sprožila in ves naboj je
zadel Kavsovo, ki so jo sicer
takoj prepeljali v goriško bol-
nišnico, a je bila vsaka pomoč
prepozna. Umrla je. — V Gor-
icel je bil aretiran 29 letni I-
dričan Franc Semerl, ker je
prekršil policijski opomin kve-
sture v Firenzi. — Idrijski fi-
nančni stražniki so izročili v
sodne zapore tihotapca; 26 let-
nega Franca Mlakarja, 35 letne-
ga Ivana Čufarja, 30 letnega
Pavla Spika in Ivano Obadovo
in Franciško Mlakarjevo. Ob-
toženi so, da so čihotapili iz
Jugoslavije kavo in da so na-
padli finančne stražnike. Ko
so namreč lazili čez mejo, jih
je zalotila straža ter pozvala,
naj obstoje. Tihotapci pa so
zbežali, Čufar in Spik pa sta
večkrat ustrelila za stražniki.
Še sme izdajati slovenske knji-
ge, a pogosto jih potem naknad-
no oblasti zaplenijo. Letos so
— Goriška Mohorjeva družba
knjige že izšle, in sicer Kole-
dar, "Živi ogenj" (življenjepi-
sedanjega papeža), Jalnovo po-
vest "Ovčar Marko", poljudno
znanstven spis "Proti novim
svetovom" ter Rožencvetove
pravilice "Leteče copate". Mo-
horjevo družbo v Gorici vodijo
katoliški krogi.

KNJIGE S. N. P. J.

Pri Prosveti oziroma Književni
Matiči SNPJ imamo na rokah še ne-
kaj dobrih knjig in če katero želite
naročiti, sedaj je čas za to:

Ameriški Slovenci, stane.....	55.00
Slovenske Angliške Slovnice.....	2.00
Zajednici.....	1.75
Zakon Biogenesije.....	1.50
Pater Malaventura v kabareta.....	1.50
Jimmie Higgins.....	1.50
Hrtbenica, igra.....	.35
Med brati, igra.....	.10

Denar in narufilo pošljite na naslov:

PROSVETA

2657 S. Lawndale Avenue,

Agitirajte za Prosveto!

Pozar v kaznilnici vzhodne Pennsylvanije v Philadelphia. Zažgali so kaznjenci iz protesta proti nečloveškemu postopanju z njimi.

Louis Adamič

SMEH V DŽUNGLI

AVTOSKOPIJA AMERIŠKEGA PRISILJENCA
Poslovenil Stanko Leban

Dokler je razgrajala kužna bolezen, se je moštvo enega oddelka smelo družiti z ljudmi iz drugih oddelkov le, kolikor je bilo nujno potrebno. Vsak dan me je imela radovednost, kaj se je zgodilo z Lonijem Burtonom. Je li mrtev ali še živi? Sedaj, ko je bila karantena ukinjena, sem se napotil k njemu. Njegov oddelek je bil od našega oddaljen dobro miljo.

"Pravkar sem mislil iti pogledat, če si še živ," mi je dejal smehljaje se, ko me je zagledal.

"Španska", ki ga je bila popadla, je bila razmeroma mila, vendar me je bolezen očitno vsaj začasno izpila ves življenjski zanos. Shujšal je in v obraz je bil blede, akoro zelen. Govoril je malo, in v njegovi molčljivosti je bilo nekaj drhtečega, trepetajočega. Videti je bil zamišljen, brez navdušenja in zanosa. Vendar je vztrajal pri tem, da je "all right."

"Ali si že slišal, da gremo?" me je vprašal. "Če bi ne bilo te "španske", bi bili sedaj že tam preko."

"Zares?"
"Sedaj, ko se vendar že odpravljamo, čeprav je še veliko vprašanje, ali se bomo res tudi odpravili, se utegne primeriti, da bomo prišli prepozno."

"Prepozno za kaj?" sem vprašal.
"Prepozno v boj," je odgovoril "Vojne bo morda kmalu konec."

Toda čutil sem, da njegove besede ne zvone življenjsko resnično in prepričevalno. Bile so zgolj besede. Točno je bilo moči opaziti v njegovem govorjenju nekaj kakor oklevanje. Vse njegovo vedenje je ovajalo nekaj, negotovega, nervoznega.

"Meni se pa zdi, če naj ti povem po pravici," sem pristavil, "da niti pet odstotkov vseh moči iz tega taborišča ne želi odkrito in resno odpluti tja preko, še manj pa seveda, da bi se borilo."

Lonie me je začudeno pogledal in ni črnil nobene. Očitno so se njegova opazovanja in misli skladale z mojimi.

Nato sem še dodal: "Vendar sem vesel, da se odpravljamo, če ne za drugo, vsaj za to, da se bom slednjič rešil tega taborišča. Zadnja dva tedna pomenita najhujšo izkušnjo v mojem življenju . . . vse to brezkončno kašljanje in umiranje."

"Gotovo," je menil Lonie. "Tudi zame je to eden izmed vzrokov, da sem še jaz vesel, da se odpravljamo."

Meni pa se je zdelo, da je to njegov glavni in edini vzrok.

"Kako pa Koska," je vprašal.

"Vse v redu," sem pojasnil. O njem nisem maral govoriti z nikomer.

V resnici je bil namreč Koska vse prej ko v redu. Ves nesrečen je bil in globoko zmeden v svoji notranjosti zaradi prekomorskih čepic. Ni je mogel dobiti, ki bi bila zadosti velika za njegovo debelo glavo. Največja mu je pokrila komaj polovico kupole in tako le nenaravno povečala njeno razsežnost. Dokler je le šlo, je nosil vojaški klobuk; naposled mu je bataljonski poveljnik moral zaukazati, naj ga zamenja s čepico. Ko smo se že pripravljali za odhod iz taborišča, je bil še nekaj dni videti kakor zadržan in zapleten v vozle in le porredoma se mu je odtrgala beseda z jezika. Podpisal je vse, kar sem položil predenj, ne da bi pogledal, kaj je. Uvežbanje stotnije je prepuščal poročniku in prvemu seržantu.

MIMOGREDE

(Iz Ljubljane)

— **Novo akademsko društvo** se je ustanovilo pred tednom v Ljubljani, in sicer se imenuje: Jugoslovanski nacionalistični akademski klub "Edinost". Z ustanovnega zborovanja so poslali zahvalna pisma razen rektorju tudi univ. profesorju g. dr. Ogrisu in univ. prof. g. dr. Kelemi. Glavno besedo na zborovanju je imel zastopnik Narodne obrane dr. Cepuder. Ko so na zborovanju govorili o sodelovanju z drugimi akademskimi društvi, so ugotovili, da je mogoče sodelovati le z "Jadranaši" proti separatističnim skupinam. Glasilo novega akad. društva "Edinosti" bo tudi "Pohod."

— **Obstoji pa v Ljubljani** še neko društvo, ki je javnosti malo znano, katerega ime pa smo brali v nekem seznamu nacionalnih društev. To društvo je "Nacionalno socialistični front Jugoslavije". Toliko je teh društev, da človek ne ve, v katerega bi se vpisal. Če bi dobil človek (predvsem državni uradnik) k svoji plači še precej izdatno "društveno doklado," bi se vpisal kar v vsa priporočila vredna društva in klube, pa mirna Bona.

— **Dne 29. novembra** so bile v Ljubljani vse trgovine in vse obratovalnice od 10. do 12. zaprte in sicer po sklepu Zveze trgovskih društev in okrožnih obrt-

Nekega dne sem mu dejal: "Pustite vendar to, Mike! Saj je smešno."

"Vem da je," je priznal. "Sčasoma bom že prebolel."

Prosil me je, naj grem v mesto h krojaču in naj naročim nekaj čez mero velikih prekomorskih čepic. Da bi šel sam, se ni mogel odločiti. Rekel mi je, da mu je neznosna misel na krojača, ki mu meri glavo. Tako sem se napotil h krojaču in že naslednja dne je imel Koska pol ducata čepic različne velikosti, med katerimi je bila k sreči ena, ki mu je pristojala. Sicer mu ni zakrivala glave tako popolnoma kakor njegov stari vojaški klobuk, vendar je pomenila še najposrečenejšo rešitev te trnjeve zadeve.

II

Preverjen sem bil, da bomo odpluli iz Novega Orleansa, ki je bil našemu taborišču najbližje pristanišče. Toda, ko so nas nekega popoldneva zgodaj v septembru naložili na vlak, smo nenadoma zvedeli, da smo namenjeni v Newport News v Virginiji.

Naslednja jutra smo bili v Tennessee in popoldne v Severni Carolini — dveh prekrasnih državah. Ure in ure sem opazoval skozi okno mimo bežečo pokrajino, zelene doline in planote, reke, gore in gozdove.

Nekako sredi popoldneva je naše potovanje postalo zelo razburljivo. Podoba je bila, da prebivalci mest, skozi katera smo se vozili, telefonično obveščajo mesta pred nami, da prihajajo vlaki z vojnimi četami. Kjerkoli smo se ustavili, pa celo v krajih, kjer se vlak ni ustavil, so nas ob progi pričakovale trume ljudi, malomeščanskih Američanov, grozničavih od vojnega navdušenja in patriotizma; nad njimi so vihrale ameriške zastave z zvezdami in progami, nekateri so nosili bele prapore z rdečimi zvezdami na sredi, ki so pomenile število fantov iz njihovih družin, ki so odšli na vojno. Na vsaki postaji nas je sprejela gruča ljubkih južnjaških deklet, ter nam delila sendviče, kavo, poljube; dajale so nam svoje naslove s prošnjo, naj jim pišemo od "tam preko". Ker se je bila večina moči že dodobra opomogla od "španske", je bilo na vojni med mestom in mestom mnogo smeja in razgovorjanja o ženskah, pa dosti kričanja in pozdravljanja iz oken v vlaku, kjerkoli se je med vožnjo pokazal od vlaku smehljajoč se ženski obraz.

Rad bi bil videl, da bi bil Lonie Burton v našem vlaku; toda njegov polk je bil v vlaku pred nami. Hotelo se mi je pogovora z njim, da bi videl, kako se mu zdi, kako se počuti. Že dolgo vrsto dni ga nisem videl.

S Kosko, ki je bil v istem vozu z menoj, nisem maral govoriti. Glupo je strmel v bežečo pokrajino. Videl sem, kako je sprejel sendviče iz rok prezalega deklice s suhim "hvala". Bog sam ve, o čem je tedaj premišljal. Mene ni zanimalo, nisem maral vedeti njegovih misli. Meni se je hotelo naučiti se krasote ameriških dolin in gora, življenjske radosti ljudi, ljubkosti zalih deklet.

Popolnoma me je minila mora kužne bolezni. Malo me je tesnilo krog srca zaradi prevoza v Evropo, toda slišal sem bil tudi, da spremljajo vsak prevoz čet obrambne ladje proti podmornicam; in skoro da me je tudi moj slovanski, kmečki optimizem, ki se je zopet prebudil v meni, potrjeval v zavesti, da se nam ne morju ne bo dogodilo nič hudega; da se mi še v Franciji ne bo pripetilo nič usodnega. (Dalje prihodnjič.)

je pisala ta "boljševiška" pisateljica.

— V Subotici je zaprt tamkajšnji poveljnik mestne policije Prodanović. Zaradi sleparij in zlorab uradne avtoritete, ki jim policija kajpada dalj časa ni prišla na sled. Policijski poveljnik Prodanović je bil n. pr. solastnik ene od subotičkih tovarnen sodavice. In tej tovarni je Prodanović izposloval kratkoma monopol. Ostalim tovarnam sodavice je prepovedal obratovanje, češ, da proizvajajo pokvarjeno sodavico. Cele zaboje sodavice v steklenicah je dal voziti na dvorišče policije, kjer so steklenice razbijali. Svoji tovarni je s tem pomagal do velikega dobička in s tem tudi sebi; ta tovarna je dvigala cene, kakor se ji je zdelo. Nazadnje je policija zvedela za vse in aretirala svojega poveljnika. Zdej obratujejo spet vse tovarne in sodavice se je zelo pocenila. Stara metoda: imeti kakršnokoli oblast in biti solastnik raznih podjetij, ki jih potem lahko "varuješ" pred konkurenco. Stara metoda, zanesljiva metoda! M. K.

Nočni napad na mesto

On razlaga: Med vojno bi pa metal iz zraka prave bombe.

Ona: Da, toda samo na vas, na moške, nam ženskam bi pa prizanašali. Saj za nas ne velja vojaška dolžnost.

— Seveda, seveda, na vas bi metal bombe.

Nemška vlada v zadregi

Nemčija v pravi luči

Nemška propagandna centrala je izdala tajen dokument o svoji zunanji politiki. V tem dokumentu pravi, da je 1. položaj Nemčije tak, kakor je bil od 1. 1910 do 1913 in je Francija nje nespravljiva sovražnica, 2. Anglija je najmočnejši in najnevarnejši partner Francije in hoče kaliti sporazum med Francijo in Nemčijo, 3. treba je raztrgati francoske vojaške zveze, 4. Nemčija hoče prepričati konsolidacijo balkanskih držav, 5. Nemčija odklanja verzajlki diktat ter zahteva revizijo mirovnihih pogodb (eventualno s silo), 6. predvsem se mora vrniti saarsko ozemlje in tudi zahteva po Alzaciji in Lotaringiji Nemčija ne opusti, 7. napram Poljski Nemčija vzdržuje svoje zahteve, 8. cilj fašistične politike je osvojitve vseh sosednih ozemelj nemške države, v katerih prebivajo nemške manjšine, 9. istotako zahteva Nemčija nekdanje kolonije preko Društva narodov, 10. Nemčija zahteva absolutno enakopravnost v oboroževanju brez mednarodne kontrole, tudi če bi ta splošno veljala za druge države.

Ta dokument je objavil najprej pariški "Petit Parisien" in za njim drugi svetovni listi.

Seveda je ob tej objavi šinila nemški vladi kri v glavo in v svojem razočaranju preklicuje avtentičnost dokumenta, dasi je resničen. Vlada sicer govori o miroljubnosti. Toda to je le na zunaj.

Znani nemški propagandni minister Goebbels je v dopisniku londonske revizije sam povedal, da zveze, ki jih namera Nemčija skleniti z različnimi državami, sicer nimajo ofenzivnega značaja, toda s temi zvezami hoče Nemčija osvojiti vsa tista ozemlja, ki so ji neobhodno potrebna.

Na tem načelu bodo v bodoče sloneli tudi vsi odnosi do Francije, Anglija in Italija bosta razumeli nemško politiko, ker je Francija tudi obema na poti.

S to izjavo je Goebbels več kot potrdil vsebino tajnega dokumenta.

Opisali smo ta važni politični intermezzo, da vidimo, kako grda, zahrbtna je diplomacija kapitalističnih in fašističnih držav ter da samo te ustvarjajo sovražno razpoloženje "med narodi". In seveda, ko nastane vojna, je pa narod tisti, ki brani "svoje" pravice in "svojo" svobodo.

Ironija!

PRAVILNO MERILO

Ne: "Kako je umrl?"
marveč: "Kako je živel?"
Ne: "Koliko je zaslužil?"
marveč: "Koliko je dal"
To naj bodo merila, po katerih bi morali meriti vrednost vsakega moža kot človeka, ne glede na njega izvor in poreklo.

Ne: "Kaj je bil njegov stan?"
marveč: "Ali je imel srce, in kako je izpolnil od Boga mu določeni prostor?"

Ne: "Kaj so hvalili časopisi?"
marveč: "Koliko jih je jokalo, ko je umrl?"
(Po "Kansas City Staru"—st—)

Dvojna smola

— Zakaj pa jočeš, fantek?
— Zašel sem.
— In ne veš prave ulice?
— Ne. Šele danes smo se preselili.

— Kako ti je pa ime?
— Tudi ne vem, ker se je moja mamica šele danes omožila.

Logično

Učitelj: Ženska krsna imena nastanejo večinoma iz moških, ki jim pridenemo a ali ina. Recimo Avgusta iz Avgust, Vljemina iz Viljem, Karolina iz Karol. Povej mi, Janezek, en tak primer.
Janezek malo pomisli in odgovori: Katarina iz katar.

THE CHILDREN'S BODY GUARD

Morris

NEWS ITEM: 9000000 CHILDREN UNDER AGE 15, ONE FOURTH OF ALL THOSE IN THE UNITED STATES, ARE INFECTED WITH THE GERMS OF TUBERCULOSIS

Hrana ljudi v starih časih

O hrani človeka v najstarejših časih ne vemo mnogo. Najbolj verjetno je, da se je hranil človek takrat s plodovi, semeni, zelišči, črvi, polži, ribami in sesalci. V mlajši kameni dobi je človek v Srednji Evropi že gojil žito in s primitivnim plugom obdeloval zemljo. Ječmenu, prosu in pšenici se je pridružil v bronasti dobi oves, ki je bil v začetku novega veka za človeško hrano mnogo važnejši, nego je zdaj. Iz južne Rusije je prišla v železni dobi rž. Okoli bivaljši so si začeli delati ljudje zelenjadne vrtove, po gozdovih so pa še obirali divje hruške in jabolka, želod in razne jagode. Glavna hrana je bila človeku luščeno žito in pečeno presno testo, obenem je pa že začel izdelovati sir. Za časa Karla Velikega je bil prašič glavna domača žival, ki je dajala človeku meso. Prašiči so se pasli po gozdovih, ki se niso cenili toliko po lesu, kakor po žolodu. Seznam gojenih rastlin je obsegal takrat že okrog 70 vrst.

V srednjem veku se je kuhinjska kultura vedno bolj razvijala, mesa so jedli ljudje mnogo več, kakor zdaj. V 16. stoletju je odpadlo na vsakega človeka letno 70 do 100 kg mesa, dvakrat toliko kakor zdaj. Ljudje so bili pa zato mnogo bolj podvrženi žlednim boleznim. 30-letna vojna je v Srednji Evropi razmere zelo poslabšala. Žito je bilo polno plevla, kruh slab, fižol je nadomestoval meso. V drugi polovici 18. stoletja je začela močno napredovati živinoreja, ljudje so začeli bolj gnojiti polja in pridelek je bil večji. V severni Nemčiji so pa ljudje kljub temu gladovali in da bi si pomagali, so začeli saditi krompir. Friedrich Pruski je imel srečno roko, ko je prisilil kmete saditi krompir. Še Goethe je govoril o krompirju, da ni za nič. V splošnem so naše kulturne rastline večinoma iz mlajše dobe. Mnogo rastlin je seveda sčasoma izginilo, zato so se pa pojavile druge, ki jih ljudje v pravadnih časih niso poznali.

V krizi

Berač: Milostiva, že teden dni nisem videl koščka mesa.
Gospa služkinji: Marička, pokazite temu možu telečji zrezek.

ČEBELE IN RAZUM

Inž. Francon poroča v poskusu, ki je izvršil letošnje poletje, bi dognal, kako daleč sega čebelah čisti nagon in to, kar menuje Maeterlinck "duha čebelnega panja."

Mnogi raziskovalci so ugotovili, da se čebela, ki naleti na sladkorja, ne spravi takoj na temveč poleti najprvo v panj pozove več ali manj svojih družic. Iz tega bi sledilo da se za da, da sama ne more opraviti sladkorjem.

Francon je ta poskus ponovil z nekaterimi spremembami. Belo je dal na suho sladko kocko, tako da bi jo morala mo omečati s slino, če bi jo teta posrčati. Čebela pa je sko preiskala, odletela in se nila kmalu potem s tremi drugimi čebelami. Prav toliko želk je imelo prostora na krog Francon je nato prill nekaj de v skodelico, tako da se je krog sladkorja stvoril gost sloj z znatno večjo površino. Ta je ena izmed živalic odletela se vrnila z več tovarišicami, tudi tokrat s točno toliko čebolkami, kolikor jih je imelo okrog prostora. Ko so tega posrčali je ostalo samo še nekaj netopljene sladkorja, so čebke so bile za nadaljnje delo, odletele in jih je ostalo liko, kolikor jih je bilo treba, da pospravijo ta ostanki.

Francon trdi na podlagi svojih opazovanj, da so čebele zmogale točno prepoznati število žuželk, ki jih je bilo treba, da se neke delo reu opravijo. To pa bi šlo že ko nagona, ki deluje avtomatično ne glede na posameznik. Čebele morajo biti obene torej z razumom.

Težka tajna

Advokat: Poročeni ste šest tednov, pa se že hočete čiti? Zakaj pa?

— Ker moj mož tako ne veško z menoj ravna. Bila tajno poročena, zdaj pa bi naj to tajno ohranim.

Dobro se je pripravil

— Torej na potovanje ob sveta se pripravljaj? Si se bro pripravil?

— Seveda, v 20 jezikih ta reči: "To je predrago!"

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časopise, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene umerne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

Chicago, Ill.

Tam se dolo na točno tudi vse ostane pojasnilo